

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

FAKOS GOTOVAČ

ŽENICH
Z ONOHO
SVĚTA

OPERA STÁTNIHO DIVADLA V OSTRAVĚ

laureát státní ceny

Premiéra v neděli 12. května 1957 v Divadle Zdeňka Nejedlého

JAKOV GOTOVAC:

ŽENICH Z ONOHO SVĚTA

(Ero s onogo svijeta)

Komická opera o 3 dějstvích

Podle národní pověsti zbásnil Milan Begović

Český překlad Antonín Balatka

Dirigent: Josef Kuchinka

Sbormistr J. R. Miša

Choreograf: Emerich Gabzdyl

Režie: Ilja Hylas

Scéna a kostymy: Jan Sládek —
laureát státní ceny j. h.

Osoby a obsazení:

Marko — bohatý sedlák	Jiří Herold Karel Průša
Doma, jeho druhá žena	Luďmíla Komancová — nositelka vyznamenání „Za vynikající práci” Helena Zemanová
Djula, dcera z prvního manželství	Věra Heroldová Milada Šafránková
Míča (Ero), mladý selský hoch	Jan Hlavsa Lubomír Procházka
Síma, mlynář	Čeněk Mlčák Radoslav Svozil
Sluha	Ladislav Stankovič
Pasáček	Aranka Nakládalová Božena Šrámková

Děvčata, ženy, mládenci, ovocnářky, prodavači, děti, selský lid, muzikanti
Děj se odehrává v Dalmacii na podzim — před sto lety

Hlavní přestávka po 2. dějství

JAKOV GOTOVAC

chorvatský hudební skladatel, pochází ze Splitu v Dalmacii (Jugoslavie), kde se narodil 11. října 1895. Nejprve studoval práva v Záhřebu. Roku 1916 zkomponoval sborové scherzo „Prigovor“ a za ně dostal v roce 1919 cenu Srbského pěveckého spolku v Záhřebě. Toto vyznamenání rozhodlo, že se obrátil cele k hudební činnosti. Na vídeňské konservatoři se stal v údobí let 1920—22 žákem významného skladatele Marxe. Jako sbormistr působil nejprve v Šibeniku, ve Splitu řídil Filharmonické družstvo v letech 1922 a 1923, působil jako dirigent Záhřebské opery a sbormistr chorvatských pěveckých spolků (zejména akademického sboru „Mladost — Balkan“). Stal se jedním z nejúspěšnějších chorvatských skladatelů a jeho vlohy se nejlépe projevíly v komposicích pro sbor.

Tak na příklad Primorská Suita op. 5 (1919, vydána 1922), Dvije pjesne čuda i smijeha op. 10 (1924, vydáno 1955), Jadovanka za teletom (tato skvělá skladba měla při zájezdech jugosl. těles do CSR pronikavé úspěchy — je vydána v několika jazycích: německy, anglicky, bulharsky, polsky), Koleda op. 11 (sborový výjev s komorním orchestrem z r. 1925), 3 sbory op. 15 (1932) a j. K této vokální tvorbě se přimyká mnoho písňových cyklů, sborů a úprav lidových písní (z těchto zejména přímořských).

Tvorba pro orchestr se rovněž stala významnou složkou jeho díla; ve známost vešly hlavně tyto skladby: Symfonické kolo (1926) op. 12, které bylo provedeno několik dní po záhřebské premiéře v Praze (20. II. 1927) a pak následovala řada repris po celé Jugoslavii, v Paříži, Vidni, Varšavě, Rize, Bukurešti, Hamburku, u nás pak ještě v Bratislavě a v Olomouci.

Osmidílná konc. suita „Doubravka op. 13“ byla sestavena z hudby ke stejnojmenné postýřské hře Gunduličové. Je psána pro smíšený sbor a orchestr. Byla komponována v letech 1927—28. První koncertní provedení se odehrálo v Dubrovniku 1929, scénické uvedení předcházelo v r. 1928 na scéně Národního divadla v Záhřebě. Vynikající kvality má symfonická báseň „Guslar“ a symf. meditace „Oráči“, která se často provozuje jako baletní aktovka. Z ostatních skladeb upozorňují ještě na „Rizvan Aga“ — kantátu — baladu pro baryton sólo a orchestr, „2 Sonety“ pro bas a orchestr, „Dívka a měsíc“ (balada pro alt a komorní orchestr), a smyčcový kvartet „Poživ“, píseň a tanec, op. 16 (1932), který byl úspěšně provozován Záhřebským kvartetem (Záhřeb 6. XII. 1933, Praha 19. III. 1934).

Ale největšího úspěchu mezi Gotovacovými díly dosáhla doma i v cizině

(Pokračování na straně 6.)

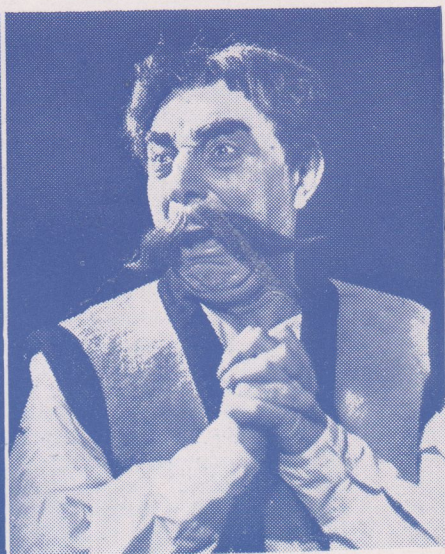
Miča — J. Hlavsa

Djula — M. Šafránková

Doma — L. Komancová

Marko — J. Herold

Djula — V. Heroldová

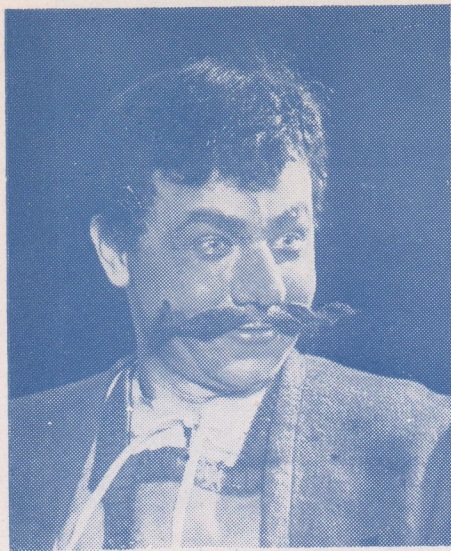
Miča — L. Procházka

Marko — K. Průša

Doma — H. Zemanová

Sima — Č. Mlčák

Sima — R. Svozil

opera „Ženich (Ero) z onoho světa“. Tento sedmnáctý opus Gotovacův vznikl v letech 1933-1935 na libreto Milana Begoviče, podle lidové pohádky. Úspěšně se v něm ličí selský humor, který vyplývá z prostodušnosti a mazanosti hlavních osob opery. Komické efekty jsou dosaženy skladatelovou zkušeností s orchestrálními barvami. Známa je i jeho předcházející tříaktová opera „Morana“ op. 14 (1928-30) na libreto Ahmed Muradbegoviče, která měla původní premiéru 29. XI. 1930 na scéně Zemského divadla v Brně.

Gotovac se snaží ve svých dilech přiblížit co nejvíce lidovému výrazu. Výrazové možnosti klavírní a komorní stylisace ho nepřitahují. Své hudební myšlenky nejraději svěruje lidskému hlasu a orchestru. Svěráznost lidových zvyků a mravů tlumočí v tónech, které jsou blízké venkovskému ovzduší, při čemž klade důraz na komické stránky lidové psychy a rytmu lidových tanců.

Z řady číslovaných a nečíslovaných opusů bylo mnoho vydáno tiskem. Tak vyšla četná díla ve vídeňské Editione Slave, v Záhřebu u Rosskampa (Rirop) i díla ve vlastním nákladu. Konečně je nutno se ještě zmínit, že Gotovac vedl veliká koncertní tourné pěveckého sboru „Mladost — Balkan“ do ČSR v roce 1930 a 1932, do Německa v r. 1928 a Recka r. 1931.

Miroslav Šlik, Praha.

OBSAH OPERY

1. DĚJSTVÍ — „Loupání kukuřice“

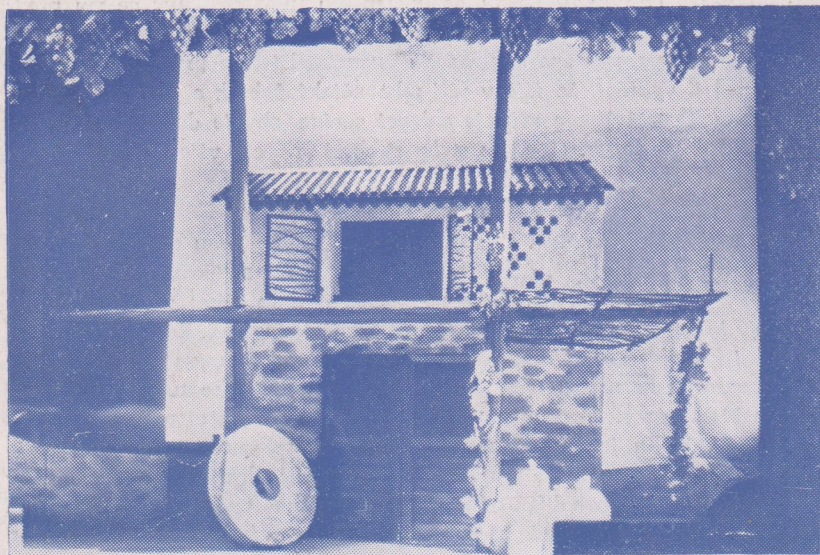
Za stavením bohatého dalmatského sedláka Marka loupají dívky kukuřici a vesele si prozpěvují. Jen Markova dcera Djula je zadumaná; svým družkám se přiznává, že myslí na neznámého chlapce, který jí tajně položil na práh dveří dvě srdce. Dívky žertují, že si pro Djulu přijde „ženich z onoho světa“. Jejich zábavu přeruší náhle mladý tulák. Je to bohatý selský synek Miča, ale dívky ho neznají. Když o sobě prohlásí, že přichází „z onoho světa“, děvčata se ho zvědavě vyptávají na své zemřelé příbuzné. Chlapec ochotně odpovídá a Djule vyřizuje poselství zemřelé matky: brzy se dočká svého ženicha, kterého pozná podle rozmarýny. Do veselí děvčat vpadá Djulina macecha Doma, která se hněvivě oboří na nevlastní dceru, její kamarádky i na neznámého tuláka. Po odchodu děvčat i hospodyně přiznává Miča, že již dávno miluje Djulu, již na důkaz lásky podává rozmarýnu. Sotva si milenci smluví večerní dostaveníčko u mlýna, přichází otec Marko s chasou. Vysmívá se otrhanému tulákovi, když se mu představí jako bohatý nápadník jeho dcery. Osamělého Miču vyhledá Doma, aby se ho zeptala, zda „na onom světě“ nepoznal jejího prvního muže Matěje. Šibal jí vypráví, že žije v ráji jako nějaký žebrák a že vzpomíná na svou ženu. Dojatá Doma svěřuje chlapci peníze, aby je dal ubohému Matějovi. Když Marko zjistí, co se stalo, svolává chasu a všichni se ženou za Mičou.

2. DĚJSTVÍ — „Mlýn“

V Simově mlýně je živo. Přichází sem i Djula se svou macechou, která si počíná tak panovačně, že jí mlynář Sima vyžene. Ženy utěšují Djulu a vyprovázejí ji ze mlýna. Sima nezůstane dlouho sám; veselá písnička ohlašuje Miču, který tu hledá úkryt před pronásledovateli. Když Sima spatří, že se k jeho mlýnu blíží Marko na koni, ulekne se; domnívá se, že ho chce sedlák ztrestat za urážku své ženy. Na radu neznámého tuláka si vymění Sima s Mičou šaty. A zatím co mlynář utíká do lesa, přestrojí se Miča za mlynáře. A již tu je rozhněvaný Marko, který se vyptává na neznámého zloděje. Musí svou otázku opakovat, protože Miča hraje nahluchlého. Nakonec Marko poslechne domnělého mlynáře a spěchá s chasou za uprchlíkem do lesa, zanechávaje kůň za mlýnem. Miča je šťastný, že se mu plán daří. Konečně přichází i Djula, která se však k tulákovi nechce znát. Když jí však Miča všechno vysvětlí a ujistí ji svou věrnou láskou, ujíždí s ním na koni pryč. Po pasáčkovi nechává Miča vzkaz Markovi, že ujel s jeho dcerou. Sotva zmizeli šťastní milenci, přiznává se do mlýna Marko s poděšeným mlynářem, který zoufale dokazuje svou nevinu. Konec hádce učiní až pasáček, oznamující Mičovo poselství. Marko z počátku zuří a nejvíce se zlobí na svou ženu.

3. DĚJSTVÍ — „Na jarmarku“

Za městečkem je jarmark. Všichni jsou veselí — jen Marko a Doma, utrmácení dlouhou chůzí pěšky, se hašteří. Marko vyčítá ženě peníze, které poslala Matějovi na onen svět, a nechce jí dát ani groš na víno. Rozzlobená Doma si jde zatančit. Marka, který spěchá za Domou, zadrží mlynář Sima. Má pro něho novinu: ten neznámý šibal je ve skutečnosti bohatý sedlák Miča ze vzdálené vsi; přijede s Djulou na jarmark. Zatím co Marko běží za Domou, přijíždějí šťastní milenci. Djula touží po smíření s otcem. Marko se vrací s ženou a žádá zpět své peníze. Miča ho úmyslně dráždí a jen Djulin zásah odvrátí novou hádku. Miča nakonec prozrazuje, proč skrýval svůj původ a proč se vydával za „ženicha z onoho světa“: přál si, aby se Djula za něho provdala z lásky. Vrací usmířenému Markovi peníze a prosí s Djulou o pozhnání. Také Doma se smíří se šťastnou dvojicí. Za radostného zpěvu a tance historie „Ženicha z onoho světa“ končí.

Scéna J. Sládek

J. Gotovac: Ženich z onoho světa. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě. Redakce H. Šimáčková a J. Štěpánek. Obálka J. Sládek. Fotografie Fr. Krasl. Vytiskly Ostr. tiskárny, n. p., Ostrava I, Hollarova 14. Cena 0.90 Kčs.

T 20540